

**EIDSKOG
KOMMUNE**

PLAN FOR IDRETT, FYSISK AKTIVITET OG FRILUFTSLIV

Del 1: Regional plan

Kapittel 1 – 6: Plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017-2027

Del 2: Kommunal handlingsplan

Kapittel 7: Handlingsplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2021-2027

Vedtatt i Kommunestyret 15.12.2020

Handlingsplan revidert 14.01.2022

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet

Innhold

1. Innledning	6
1.1 Organisering av arbeidet	6
1.2 Bakgrunn	7
1.3 Formålet	8
2. Statlig idrettspolitikk og føringer	8
2.1 Statlig friluftspolitikk	10
2.2 Statlig folkehelsepolitikk	10
2.3 Folkehelseloven	11
2.4 Folkehelsemeldingen, Mestring- og muligheter	11
2.5 Universell utforming	12
2.6 Idrettens egne føringer	12
3. Fylkeskommunale føringer	13
3.1 Fylkeskommunal samarbeidserklæring 2015 – 2019	13
3.2 Plan for fysisk aktivitet i Hedmark, 2014 – 2017	14
3.3 Andre fylkeskommunale føringer	14
4. Generelle satsingsområder for Kongsvingerregionen	14
4.1 Fysisk aktivitet blant barn og unge	15
4.2 Den organiserte idretten	16
4.3 Friluftsliv	17
4.4 Interkommunale idretts- og nærmiljøanlegg	18
5. Tilskudd/finansieringsordninger	20
5.1 Spillemidler	20
5.2 Momskompensasjonsordninger	21

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

5.3 Mesterskapsstøtte	21
5.4 Tilskudd til Hedmark idrettskrets og særkretser	21
5.5 Tilskudd til friluftslivsaktivitet	21
5.6 Nasjonalt turskiltprosjekt	22
5.7 Partnerskap for folkehelse.....	22
5.8 Kommunale midler	22
6.0 Veien videre	22
Del 2: Eidskog Kommune.....	23
7.0 Handlingsplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2021-2027	23
7.1 Status og bakgrunn for lokale prioriteringer	24
7.1.1 Befolkningsutvikling.....	24
7.1.2 Barn og ungdom.....	24
7.1.3 Aktivitetsmønsteret i den voksne befolkningen.....	25
7.1.4 Friluftsliv.....	26
7.2 Frivilligheten i Eidskog.....	26
7.3 Begrepsavklaringer	27
7.4 Relevante tilskuddsmidler.....	28
7.5 Idrettsrådet	30
7.6 Andre relevante planer og prosjekter	30
7.7 Prioriterte satsingsområder	30
7.7.1 Mål og strategier	31
7.8 Dagens anleggssituasjon	31
7.9 Kriterier for vurdering av nye anlegg	34
Handlingsplan for ordinære anlegg og nærmiljøanlegg 2021-2027	35

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

Oversiktstabell over innmeldte planer, ønsker og behov fra lag og foreninger.....	36
Kildehenvisninger del 2	38

1. Innledning

Fysisk aktivitet kan defineres som enhver kroppslig bevegelse skapt av skjelettmuskulatur som resulterer i bruk av energi (Bouchard, Shepard & Stephens, 1994). I denne sammenhengen omfatter begrepet idrett, friluftsliv og egenorganisert fysisk aktivitet.

Regionrådet for Kongsvingerregionen fikk våren 2016 i oppdrag å utarbeide en regional plan for idrett- og fysisk aktivitet. Det har tidligere ikke vært utarbeidet en slik plan i Kongsvingerregionen. Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet er utformet som en temaplan, og er gjeldene for de seks kommunene i Kongsvingerregionen; Sør-Odal, Nord-Odal, Kongsvinger, Eidskog, Grue og Åsnes kommune. Det har vært opp til hver enkelt kommune å tilpasse og vedta planen etter sitt eget planprogram, og hver enkelt kommune står selv ansvarlig for den årlige utarbeidelsen av kommunens handlingsplan for idrett- og nærmiljøanlegg iht. bestemmelser ifra kulturdepartementet.

1.1 Organisering av arbeidet

Det er valgt en enkel modell for planarbeidet. Planen er utarbeidet av prosjektleder ansatt ved Regionrådet for Kongsvingerregionen, i tett samarbeid med arbeidsgruppe bestående av saksbehandlere ifra kommunal administrasjon innen kultur- og idrett i Kongsvingerregionen. Planen er utarbeidet etter mal fra den fylkeskommunale plan for fysisk aktivitet i Hedmark 2014 – 2017. Planen er utarbeidet som en temaplan, prosedyrer og bestemmelser iht. plan- og bygningsloven ligger dermed ikke som grunnlag for denne planen.

Høringsinstanser:

- Sør-Odal kommune
- Nord-Odal kommune
- Kongsvinger kommune
- Eidskog kommune
- Grue kommune
- Åsnes kommune

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

- Hedmark fylkeskommune
- Barn og unges kommunestyre i de berørte kommunene
- Kulturdepartementets idrettsavdeling
- Skyttersamlagene i Hedmark (DFS)
- Forum for natur og friluftsliv (FNF), Hedmark
- Norges jeger- og fiskeforening, Hedmark (NJFF/H)
- Den norske turistforening v/DNT Odal, DNT Finnskogen og omegn, DNT Kongsvinger og Eidskog, DNT Solør
- Idrettsrådene i Kongsvingerregionen

Medvirkende i planarbeidet:

- Alexander Halland, Kultur- og Idrettskonsulent Nord-Odal kommune, prosjektleder
- Hilde Mæhlum, Kulturkonsulent Eidskog kommune
- Alf Mathias Lilleengen, Rådgiver for kultur- og idrett Kongsvinger kommune

1.2 Bakgrunn

Det har ikke tidligere vært utarbeidet en regional plan for idrett- og fysisk aktivitet i Kongsvingerregionen. Ønske om å utarbeide en slik plan kom i første rekke ifra kultur- og idrettsfaglig ansatte ved administrasjon i de ulike kommunene i Kongsvingerregionen. Senere fikk idéen politisk støtte, og våren 2016 ble Regionrådet for Kongsvingerregionen gitt i oppdrag fra rådmannsutvalg og regionrådets politiske ledere å utarbeide planen. Bakgrunnen for at man administrativt ville at man skulle vurdere samt utarbeide planen var at man i de forskjellige kommuner hadde mindre prosjekter. En sammenslåing av prosjekter kunne gi større og mer attraktive anlegg for idrett- og fysisk aktivitet. I tillegg erfarte man at Kulturdepartement og Hedmark fylkeskommune i stor grad oppfordret kommunene til å tenke i retning av interkommunale anlegg. Man så at det i Kongsvingerregionen kan være mulig å etablere slike anlegg dersom man har en felles plattform som hviler på et holistisk tankesett rundt etablering og drift av anlegg for idrett- og fysisk aktivitet, med fokus på å styrke folkehelse og bolysten i regionen.

1.3 Formålet

Formålet med å utarbeide planen er å videreutvikle idretts- og friluftspolitikken i Kongsvingerregionen i en retning som;

- Gir et helhetlig anleggstilbud hvor arenaer er fordelt i regionen for å sikre at alle innbyggere har gode muligheter lokalt, og nasjonale muligheter regionalt
- Sikrer god prioritering når det gjelder bygging og habilitering av idretts- og nærmiljøanlegg i regionen, stimulerer til etablering av flere interkommunale anlegg hvor driftsutgifter deles mellom kommuner, og hvor bygging i større grad finansieres gjennom spillemiddelordningen.
- Øker antallet spillemiddelsøknader i regionen
- Styrker friluftslivet gjennom å tenke regionalt om turstier, løyper og tilhørende merking. Etablere flere nærmiljøanlegg i tilknytning til turstier, løypenett, for å ta ut mer av potensialet som ligger i glåmdalsnaturen og ikke minst Finnskogen
- Etablere en felles plan for saksbehandlere innen idrett- og friluftsliv, som styrker samarbeid i regionen og som gir et større grunnlag for kompetanseutveksling og kompetanseheving.
- Styrker samarbeid mellom lag- og foreninger på tvers av idrettsgrener o.l. i regionen

2. Statlig idrettspolitik og føringer

Stortingsmelding nr. 26 (2011-2012) *Den norske idrettsmodellen* ble ferdigbehandlet i Stortinget 7.mars 2013. Statens overordnede mål med idrettspolitikken kan sammenfattes i visjonen «idrett og fysisk aktivitet for alle».

På denne bakgrunn kan følgende overordnede mål utledes for den statlige støtten til idrettsformål;

- Alle skal ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet i form av trening og mosjon.
- Den frivillige, medlemsbaserte idretten skal sikres gode rammevilkår for å gi grunnlag for et omfattende og inkluderende aktivitetstilbud. Det legges særlig vekt på å utvikle attraktive tilbud til barn og ungdom.
- Samfunnet skal være godt tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet.

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

- Toppidretten skal styrkes ut fra dens rolle som identitetsskaper og dens bidrag til en positiv prestasjonskultur i det norske samfunn. Toppidrettsutøvere skal derfor gis treningsmuligheter som bidrar til prestasjoner på internasjonalt toppnivå innenfor etisk forsvarlige rammer.
- Sentrale målgrupper er barn og ungdom, personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive.

For å nå disse målgruppene blir det viktig med anlegg i lokalmiljøet som stimulerer og tilfredsstiller barns behov for fysisk aktivitet i organiserte eller egenorganiserte former. Når det gjelder ungdom, er det et mål å utvikle anlegg som tilfredsstiller ungdommens behov for utfordringer og variasjon. Ungdom må gis mulighet til å medvirke i utformingen av anlegg. Anleggene bør fungere som gode sosiale møteplasser i lokalsamfunnene og være tilrettelagt for flest mulig.

Regjeringen nedsatte et strategiutvalg for idrett (Fjertoftutvalget) i januar 2015. Utvalget avleverte i juni 2016 sin første delrapport *Statlig idrettspolitik inn i en ny tid*. I denne rapporten foreslår utvalget at følgende prinsipper og prioriteringer skal ligge til grunn for bruk av spillemidler til anlegg:

- Gjennomføre gode lokale og regionale behovsvurderinger basert på gode analyser og medvirkning.
- Sikre idretts- og aktivitetsmangfold, herunder hensynet til mindre idretter, egenorganisert aktivitet, kjønn alder og universell utforming.
- Stimulere til at idrettsanlegg og områder for fysisk aktivitet i størst mulig grad plasseres ved skoler.
- Stimulere til økt satsing på interkommunale anlegg.
- Stimulere til nytenkning på anleggsområdet som i større grad imøtekommer aktivitetstrender.

2.1 Statlig friluftspolitikk

Stortinget behandler ny melding for friluftsliv 20.oktober 2016. Nye nasjonale mål er ventet.

Friluftsliv er en del av norsk kulturarv med røtter i bygdenes høstingstradisjoner (inklusive jakt og fiske) og byenes turkultur. Allemannsretten, retten til fri ferdsel, opphold mv. i utmark, utgjør fundamentet for disse tradisjonene. Denne retten er tuftet på respekt og hensynsfull opptreden ute i naturen. Fokus er særlig på friluftsliv i det daglige.

Stortingsmelding nr.18 (2015-2016) «*Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet* gir hovedlinjene i friluftslivspolitikken. De nasjonale mål for friluftslivet er:

- Alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen ellers.
- Friluftsliv basert på allemannsretten skal holdes i hevd i alle lag av befolkningen
- Barn og unge skal få mulighet til å utvikle dyktighet innen friluftsliv
- Områder av verdi for friluftslivet skal sikres slik at det fremmer miljøvennlig ferdsel, opphold og høsting – og at naturgrunnlaget blir tatt vare på
- Ved boområder, skoler og barnehager skal det være god tilgang til trygg ferdsel, lek og annen aktivitet i en variert og sammenhengende grøntstruktur med god forbindelse til omkringliggende naturområder

Miljødepartementet lanserte i september 2013 *Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv* hvor friluftslivets viktighet bekreftes gjennom å legge særlig vekt på friluftslivet i hverdagen «fra døra». Videre poengteres det at en økt satsing på friluftsliv også vil bedre folkehelsen i befolkningen.

2.2 Statlig folkehelsepolitikk

Befolkningens helse er blant samfunnets viktigste ressurser. Folkehelsearbeid handler om å skape gode oppvekstvilkår for barn og ungdom, forebygge sykdom og forhindre skader. Det handler om å utvikle et samfunn som legger til rette for sunne levevaner og beskytter mot helsetrusler. Dette krever systematisk og langsiktig innsats i alle samfunnssektorer.

2.3 Folkehelseloven

Folkehelseloven, gjeldende fra 1.1.2012, er et viktig verktøy for å kunne nå samhandlingsreformens intensjoner om å gi bedre helse til den enkelte, utjevne sosiale helseforskjeller og sikre en bærekraftig velferdsstat for fremtiden gjennom økt fokus på forebygging og folkehelsearbeid. Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid etter fem prinsipper:

- Utjevning av sosiale helseforskjeller
- Helse i alt vi gjør
- Bærekraftig utvikling
- Føre-var prinsippet
- Medvirkning

Lovfesting av prinsippet «helse i alt vi gjør» tydeliggjør ansvaret for å bruke virkemidler i alle sektorer, for eksempel skole-, barnehage-, bolig-, kultur-, miljø-, landbruks-, nærings- og vegsektoren i tillegg til helse- og omsorgssektoren.

Ny folkehelselov utfyller plan- og bygningsloven ved at kommuner og fylkeskommuner pålegges å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne. Dette kan for eksempel gjelde muligheter for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv for alle.

2.4 Folkehelsemeldingen, Mestring- og muligheter

St. meld. nr. 19 (2014-2015) Folkehelsemeldingen, *mestring- og muligheter* ble lagt fram våren 2015. De nasjonale målene for folkehelsearbeidet er:

- Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder.
- Befolkningen skal oppleve flere leveår med god helse og trivsel og reduserte sosiale helseforskjeller.
- Vi skal skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen.

2.5 Universell utforming

Universell utforming (UU) er utforming av samfunnet på en slik måte at det kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming. Dette gjelder selvsagt også innen tilrettelegging for fysisk aktivitet. Statens satsing med bakgrunn i Lov om diskriminering og tilgjengelighet finner man i regjeringens handlingsprogram *Norge universelt utformet -2025*. Tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne og universell utforming er innarbeidet i tildelingskriteriene for spillemidlene. Hensyn til universell utforming er også inkludert i forvaltning av statlig sikrede friluftsområder og i tilskuddsordninger til friluftslivsformål. Regjeringens handlingsprogram legger opp til at alle kommuner skal ha et universelt utformet friluftslivsområdet innen 2025.

2.6 Idrettens egne føringer

Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komites (NIF) *Idrettspolitisk dokument* (2015-2019) legger i stor grad føringer for arbeidet innen norsk idrett. Den overordnede visjonen til norsk idrett forblir «Idrettsglede for alle». *Idrettspolitisk dokument* redegjør for blant annet følgende føringer for norsk idrett;

- Man skal styrke Norge som en ledene toppidrettsnasjon
- Forhindre frafall i norsk idrett gjennom bl. a å styrke den enkeltes valgfrihet og mulighet for deltakelse
- Redusere økonomiske hindringer som ekskluderer barn- og unge ifra å delta i idrett
- Speile mangfoldet i samfunnet
- Arbeide for å bli størst på idrett- og treningsglede for voksne

Idrettspolitisk dokument beskriver også status for idrettens grunnleggende forutsetning for ønsket aktivitet, idrettsanleggene. Idrettsanlegg er en grunnleggende forutsetning for ønsket aktivitet. Det er behov for mange nye anlegg over hele landet, og det er store ulikheter i tilgangen til anlegg i fylkene og kommunene. Dagens etterslep i spillemidler medfører store lokale utfordringer i frivillighetens evne til lokal utvikling og finansiering. For å skape en fremtidsrettet anleggspolitikk, vil norsk idrett jobbe for at følgende skjer:

- Som del av et «Idrettsløft» bevilges det minimum én milliard kroner til idrettsanlegg hvert år over statsbudsjettet.

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

- De regionale forskjellene i anleggsdekning skal reduseres systematisk fra år til år, slik at alle medlemmene får god tilgang til idrettsanlegg uavhengig av bosted.
- Spillemidlenes andel av finansieringen økes til 30 prosent ved bygging av idretts- og nærmiljøanlegg.
- Ordningen med nasjonalanlegg utvides til å omfatte alle større idretter, under den forutsetning at disse jevnlig benyttes til store konkurranser og mesterskap.
- Kapasiteten ved idrettshaller bør utvides, ved bygging av tilleggsarealer for flere idretter gjennom nye bestemmelser i normen for søknad om spillemidler.

3. Fylkeskommunale føringer

Hedmark fylkeskommune har i sin regionale planstrategi nedtegnet visjonen; Fremtidstro og optimisme skal prege hele Hedmark – 220 000 innbyggere i 2020. Visjonen følges opp med satsing på fire områder:

- Kompetanse og næringsutvikling
- Infrastruktur
- Klima, energi og naturressurser
- Attraktivitet

Fysisk aktivitet sees på som en del av forebyggingen av helseproblemer, og det påpekes at utviklingsområdet attraktivitet peker på blant annet gode oppvekstmiljøer og tilgang på friluftarealer som viktige tema.

Det er ventet en ny regional planstrategi høsten 2016, denne vil ha relevans for plan for idrett- og fysisk aktivitet.

3.1 Fylkeskommunal samarbeidserklæring 2015 – 2019

Denne erklæringen er en felles politisk plattform som ble vedtatt av fylkesrådet for perioden 2015 - 2019. Erklæringen poengterer at Fylkeskommunens Plan for fysisk aktivitet skal følges opp. Breddeidretten skal styrkes, og Hedmark- og Innlandet skal være det naturlige førstevalg for store idretts- og kulturarrangement.

3.2 Plan for fysisk aktivitet i Hedmark, 2014 – 2017

Plan for fysisk aktivitet i Hedmark, 2014 – 2017 er planen som ligger til grunnlag og mal for denne planen. Planen omhandler idrett, fysisk aktivitet og idrett- og nærmiljøanlegg på et overordnet fylkeskommunalt nivå. I det daglige arbeidet er det avgjørende at det finnes en kontinuitet mellom kommunalt og fylkeskommunalt nivå, det har derfor i stor grad vært ønskelig at denne planen i stor grad gjenspeiler *Plan for fysisk aktivitet i Hedmark, 2014 – 2017*.

3.3 Andre fylkeskommunale føringer

Ifølge *Strategisk kulturplan for Hedmark* skal folkehelsearbeidet i store trekk driftes med sikte på å;

- Utvikle et samfunn som legger til rette for positive helsevalg og sunn livsstil
- Fremme trygghet og medvirkning for den enkelte og gode oppvekstvilkår for barn- og ungdom
- forebygge sykdom og skader

Plan for inkludering- og likestilling i Hedmark (2014-2017) understreker at Hedmark skal være et samfunn med likestilling, herunder fravær av diskriminering. Hedmark skal være et samfunn der alle, uansett bakgrunn, har like muligheter, rettigheter og plikter til å delta i samfunnet og bruke sine ressurser.

Frivilligmelding for Hedmark definerer utviklingsmål for arbeid med frivillighetssektoren i fylket. Målene omhandler å gi frivilligsektor økonomisk forutsigbarhet, tilgang til lokaler/anlegg, synliggjøre sektorens arbeid og bidra til kompetansebygging i frivilligsektor.

4. Generelle satsingsområder for Kongsvingerregionen

Med utgangspunkt i *Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer på helse*, og Ungdata.no, kan man slå fast at Kongsvinger-regionen har en relativt høy andel eldre, liten tilflytting, og relativt stillesittende innbyggere. Det er litt ulikhet på ungdomsdeltakelse i organisert idrett, hvor det varierer ifra en deltakelse på 54 % - 60% ungdommer i organisert aktivitet pr. kommune.

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

Folkehelseperspektivet i form av lavterskel fysisk aktivitet, utjevning av sosiale helseforskjeller, inkludering og medvirkning skal ivaretas i alle satsingsområder og utgjøre den røde tråden i arbeidet med idrett- og fysisk aktivitet i Kongsvingerregionen.

Strategi:

Kommunene i Kongsvingerregionen skal vokte over allemannsretten og bidra til gode muligheter for fysisk aktivitet. Videre skal kommunene i Kongsvingerregionen arbeide aktivt for å øke attraktivitet til region gjennom en felles satsing på idrett- og friluftsliv, herunder også idretts- og nærmiljøanlegg.

Tiltak:

- Investeringer i større anlegg for idrett- og fysisk aktivitet (anlegg med kostnad over 2.5mill) skal drøftes på regionalt nivå.
- Kommunene skal ha faste møtepunkter og styrke samarbeidet med sine idrettsråd.
- Kommunene skal bruke idretten og friluftslivet som formell høringspartner i relevante saker (f.eks. ved prioritering av spillemiddel-søknader ifm. kommunal handlingsplan for idrett- og nærmiljøanlegg)
- Arbeide for tilgjengeligheten til friluftslivet i nærrområde og oppfordre til god tilrettelegging for hverdagsfriluftsliv
- Alle kommuner i Kongsvingerregionen skal ha etablert kontingentkasse og utstyrskasse, som er gjort tilgjengelig for alle med behov, innen utgangen av 2017.
- Kommunene i Kongsvingerregionen skal sette fokus på alle tiltak som fremmer inkludering og integrering gjennom idrett- og friluftsliv. Inkludering og integrering omfatter i denne sammenhengen alle som er ekskludert, uavhengig av bakgrunn, alder, kjønn, rase og økonomiske forutsetninger.
- Samarbeide på regionalt nivå med å utarbeide gode lokale og regionale behovsvurderinger basert på gode analyser og medvirkning.

4.1 Fysisk aktivitet blant barn og unge

Barn- og unge skal ha mulighet til fysisk aktivitet ut i fra egne forutsetninger og interesser.

Det er en stor utfordring å legge til rette med anlegg og aktivitet som treffer ungdommen. Et

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

samfunn i stadig utvikling stiller store krav til fornyelse, evne til å lære av de gode eksemplene, samt samarbeid på tvers av sektorielle grenser.

Strategi: Kommunene i Kongsvingerregionen skal legge til rette for et inkluderende og integrerende idretts- og friluftsliv. Barn og unge i Kongsvingerregionen tilbringer mye av dagen på skole, eller i nærmiljøet der de bor. Det er derfor viktig at det i disse områdene finnes mulighet for en variasjon av fysisk aktivitet.

Tiltak:

- Kommunene i Kongsvingerregionen skal støtte opp om nye tiltak som samler familier i aktivitet.
- Skoleområder og nærmiljøområder skal prioriteres som satsingsområder for utbygging, og vedlikehold av idretts- og nærmiljøanlegg.
- Kommunene i Kongsvingerregionen skal være en aktiv pådriver for et økt samarbeid mellom idrett- og friluftslivsorganisasjoner og andre frivillige organisasjoner, og offentlige instanser.
- Det skal legges til rette for at barn- og ungdom kan foreta flere sunne valg. Prosjekter som kobler kosthold, livsstil og fysisk aktivitet sammen i et helhetlig perspektiv skal prioriteres.
- Prosjektet «Folkehelse og fysisk aktivitet i Kongsvingerregionen» med idrettsrådgiver i fulltids stilling, bør videreføres. Det bør i den sammenheng vurderes om oppfølging av et eller flere i tiltak i denne planen skal legges til denne stillingen.

4.2 Den organiserte idretten

Idrett og fysisk aktivitet for alle innebærer at det legges til rette for *at alle som ønsker det* skal ha *mulighet* til å delta i idrett. Det innebærer også at det skal være et aktivitetstilbud innenfor den organiserte idretten for alle, både de som ønsker å prestere på idrettsbanen og de som primært ønsker å være fysisk aktiv innenfor verdifulle sosiale fellesskap. Ved å inkludere så mange som mulig i barne- og ungdomsidretten er det et mål å skape grunnlag for livslang glede av å drive idrett og fysisk aktivitet. En kvalitativ god og differensiert barne- og ungdomsidrett er også et fundament for toppidretten.

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

Lokale idrettslag er møteplasser på tvers av generasjoner og sosiale skillelinjer og skaper tilhørighet og attraktivitet til lokalsamfunn. Den organiserte idretten har selv påtatt seg et ansvar og har høye mål om å gi et godt aktivitetstilbud på alle ferdighetsnivåer for personer med nedsatt funksjonsevne.

Svært mange nordmenn ønsker å oppleve idrett ved tilstedeværelse på idrettsarrangementer eller gjennom ulike medier. Det store engasjement, begeistring og samhold idretten utløser, er en kilde til glede og en rikere tilværelse.

Strategi: Videreutvikle samarbeidet med idretten, prioritere breddeidretten og stimulere til at det gjennomføres flere større konkurranser i Kongsvingerregionen.

Tiltak:

- Kommunene i Kongsvingerregionen skal følge opp de funksjonshemmedes situasjon og iverksette tiltak som kan bedre situasjonen for handikapidretten
- Kommunene i Kongsvingerregionen skal prioritere aktivitetsmangfold og at tilbudene favner flest mulig deltagere, herunder påvirke til en fornuftig bruk av LAM-midler i de ulike idrettslag.
- Kommunene i Kongsvingerregionen skal støtte arbeidet til frivillige lag og foreninger som arbeider for at barn- og ungdom; får utviklingsmuligheter i tråd med egne ambisjoner, får mulighet til å kombinere satsing på idrett og utdanning, får mulighet til å utvikle ungt lederskap og ta ansvar for eget idrettsmiljø, utvikler sunne holdninger i en verdibasert idrett.
- Sammen skal man bidra til at større kultur- og idrettsarrangement blir lagt til Kongsvingerregionen, bl.a. gjennom økt fokus på nettverk og kompetanse i region.

4.3 Friluftsliv

En av de største utfordringene for friluftsliv er å legge til rette slik at terskelen for å drive fysisk aktivitet, og få de gode naturopplevelsene, blir så lav som mulig. Frivillige organisasjoner bidrar til samfunnets totale verdiskaping. Frivillige friluftslivsorganisasjoner er også svært viktige arenaer for å skape kontakt mellom nordmenn og innvandrere. Gjennom

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

frivillig aktivitet bygges nettverk som bidrar til å danne sosial kapital for mange i Kongsvingerregionen.

Strategi: Videreutvikle samarbeidet med de frivillige organisasjonene i Kongsvingerregionen og satse på friluftslivet i nærmiljøet i det daglige. Opprettholde og etablere nye samarbeid med friluftslivsorganisasjonene.

Tiltak:

- Kommunene i Kongsvingerregionen skal fokusere på tiltak i nærmiljøet. Innbyggere i Kongsvingerregionen skal oppleve grønne korridorer der de bor, og ha mulighet til å oppleve ”Friluftsliv fra døra”.
- Kommune i Kongsvingerregionen skal gi økonomisk støtte til organisasjoner for friluftsliv, og prioritere organisasjoner og prosjekter som retter seg mot barn- og unge, inkludering og integrering.
- Det skal utarbeide felles sti/løypeplaner som knytter alle kommunene i Kongsvingerregionen sammen i et helhetlig nettverk av sti/løyper. Sti- og løypeplaner sees på i forlengelsen av by- og regionsprosjektets fokus på økt og bedre skilting av områder for friluftsliv, bedre tilrettelegging for bruk og aktivitet i Finnskogen, samt generell tilrettelegging for å øke aktivitetsmangfoldet i glåmdalsnaturen som også gir tilbud til reise- og opplevelsesnæringen i regionen.
- Kommunene i Kongsvingerregionen skal være en pådriver for å etablere flere nærmiljøanlegg, herunder også sanitærforhold, i tilknytning til sti/løyper og leder som går over flere kommunegrenser.

4.4 Interkommunale idretts- og nærmiljøanlegg

Gjennom årene er et stort antall av anlegg for fysisk aktivitet blitt realisert i Kongsvingerregionen med bl.a. spillemiddeltilskudd via fylkeskommunen. Behovene og aktiviteten endrer seg over tid, og derfor er det stadig press på midler til nye anlegg og rehabilitering av gamle anlegg. Det har vært en stor diskusjon rundt endring av tippenøkkelen for å få gjort noe med det store etterslepet som er for anlegg som bygges med tilskudd fra spillemidlene. I løpet av disse årene har tippenøkkelen derimot blitt endret fra 45,5% til 64%.

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

Erfaring viser at mindre kostbare anlegg, som nærmiljøanlegg, er forholdsvis enkle å realisere, og stimulerer til mye aktivitet. Dessverre ble ordningen for mindre kostnadskrevende anlegg avsluttet i 2013. Dette er beklagelig, da dette har vært en meget populær ordning i Hedmark og Kongsvingerregionen. Kommunene i Kongsvingerregionen har tatt til ordet for at ordningen gjenopprettes, eller at det er ønskelig å opprette en egen fylkeskommunal tilskuddsordning som ivaretar de små anleggene med en smidig og enkel saksbehandling for søkerne.

Større anlegg er blitt veldig kostnadskrevende både å bygge og drifte, og et samarbeid mellom kommunene kunne hjelpe en svak kommuneøkonomi. Et samarbeid er også et ønske fra sentralt hold, da interkommunale anlegg får høyere sats i spillemidler. Men det har vist seg vanskelig i praksis. Vi har pr dato ingen interkommunale anlegg i Kongsvingerregionen. Dette kan sees i sammenheng med at det i sterk grad etableres et skille mellom by- og land i form av mulighet for fysisk aktivitet, noe som er utfordrende for attraktiviteten og bolysten i Kongsvingerregionen. Det er vanskelig å se for seg at det kan bygges flere større idrettsanlegg i Kongsvingerregionen uten at de bygges som interkommunale anlegg. Det er også nødvendig å vurdere etablering av interkommunal status for noen allerede eksisterende anlegg.

Strategi: Det bør være 5 -7 interkommunale anlegg i Kongsvingerregionen. Dette gir mulighet for at innbyggere i Kongsvingerregionen kan oppleve anlegg for idretts- og friluftsliv av nasjonal karakter regionalt, og anlegg for idretts- og friluftsliv av regional karakter lokalt.

Tiltak:

- Kommunene i Kongsvingerregionen skal kartlegge driftskostnader for større idrettsanlegg og legge frem forslag for interkommunal status der hvor det er mulighet og behov.
- Kommunene i Kongsvingerregionen skal vedta handlingsplan for interkommunale anlegg for idretts- og friluftsliv innen utgangen av 2017.
- Regionrådet for Kongsvingerregionen skal være politisk organ for drøfting av interkommunale anlegg, muligheter og behov.

5. Tilskudd/finansieringsordninger

5.1 Spillemidler

Fylkeskommunen fordeler årlig i overkant av 45 millioner av overskuddet til Norsk Tipping. Midlene blir fordelt både til ordinære anlegg, anlegg for friluftsliv og nærmiljøanlegg. Søkere kan være idrettslag, kommuner og andre ikke kommersielle lag og foreninger. Kommersielle aktører er ikke stønadsberettiget.

Tilskuddsbeløpene er regulert gjennom *p.k.t 2.6.1 i Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett- og fysisk aktivitet*. Som hovedregel kan det søkes om tilskudd på inntil 1/3 av godkjent kostnad til bygging og/eller rehabilitering av ordinære anlegg. For flere anleggstyper er det fastsatt særskilte maksimale tilskuddsbeløp. Kulturdepartementet kan godkjenne andre anleggstyper og -størrelser, samt tilhørende tilskuddsbeløp, etter særskilt vurdering. (Om dette kan kontakt tas med departementet). Merknader til hovedregel;

- Det gjøres oppmerksom på at maksimalt tilskuddsbeløp baseres på de satser som gjelder det året søknaden innvilges tilskudd. Når tilskuddet deles over flere år (ved gjentatt søknad), vil maksimalt tilskuddsbeløp ved første års tildeling være gjeldende.

Det gjøres også oppmerksom på følgende:

- Samlet statlig tilskudd kan ikke overstige 50 % av godkjent kostnad i søknaden
- Summen av offentlige tilskudd (kommunale, fylkeskommunale og statlige midler inklusiv spillemidler) kan ikke utgjøre et høyere beløp enn kontantutgiftene i godkjent kostnadsoverslag.
- Søknadsbeløp avrundes til nærmeste hele tusen kroner. Nedre grense for godkjent kostnad der ikke annet er bestemt utgjør kr 150 000 nedre grense for godkjent kostnad ved beregning av tilskudd. For kart er nedre grense for godkjent kostnad kr 75 000. For nærmiljøanlegg, og for løypetiltak i fjellet og overnattingshytter, gjelder egne regler.

Søknadsfristen til fylkeskommunen er 15. januar. Ifra 01.01.2017 har alle kommuner i Kongsvingerregionen søknadsfrist 15.oktober hvert år.

Alle søknadene sendes inn elektronisk på www.idrettsanlegg.no. Fylkesrådet vedtar en prioritering av søknadene i april og tildelingen skjer administrativt i mai.

5.2 Momskompensasjonsordninger

Det finnes tre momskompensasjonsordninger som er viktige innenfor idretten; idrettsanlegg, kommuner/fylkeskommuner og drift av idrettslag.

Momskompensasjonsordningen for bygging av idrettsanlegg gjelder for alle som har en godkjent spillemiddelsøknad unntatt kommuner og fylkeskommuner. Søknadsfrist 1.mai hvert år. Les mer på: www.idrettsanlegg.no under publikasjoner.

Momskompensasjonsordninger for kommuner og fylkeskommuner. Disse får MVA-kompensasjon ved bygging av idrettsanlegg der kommunen/fylkeskommunen selv er utbygger og eier av anlegget.

Momskompensasjonsordning for idrettslag. Medlemmer av Norges Idrettsforbund kan søke om MVA-kompensasjon for den merverdiavgiften som laget gjennom sin ordinære drift (ikke bygging av idrettsanlegg) har hatt gjennom året. Les mer på www.idrett.no.

5.3 Mesterskapsstøtte

Hedmark fylkeskommune utreder pr dags dato en ny ordning for mesterskapsstøtte. Nye retningslinjer vil bli behandlet av fylkesrådet så tidlig som mulig i januar 2017.

5.4 Tilskudd til Hedmark idrettskrets og særkretser

Hedmark fylkeskommune har en tilskuddsordning til Hedmark Idrettskrets og særkretser i Hedmark. Her er det utarbeidet en fordelingsmodell som prioriterer barn og unge og aktivitet i Hedmark. Denne fordelingsmodellen er vedtatt av fylkeskommunen, mens idrettskretsen gjør fordelingen.

5.5 Tilskudd til friluftslivsaktivitet

Tilskudd til friluftslivstiltak er statlige midler som særlig er rettet mot lokale lag og foreninger. Midlene skal brukes til konkrete tiltak til fremme av friluftslivet som utgangspunkt for gode helsevaner og miljøholdninger.

Tiltak kan være:

- Aktivitetstiltak rettet mot barn, unge og barnefamilier
- Aktivitetstiltak som stimulerer nye grupper til deltaking i friluftslivsaktiviteter, til dømes personer som er lite fysisk aktive, har nedsett funksjonsevne og etniske minoriteter i Norge
- Aktivitetstiltak som bidrar til å utvikle samarbeidet mellom friluftsliv og kulturminnevern

5.6 Nasjonalt turskiltprosjekt

-skilting og merking av turstier

Nasjonalt turskiltprosjekt er et 3-åring prosjekt hvor frivillige lag og foreninger kan søke om midler til å merke turstier og –løyper. Innlandsprosjektet utløp i 2016, men det arbeides for å fortsette prosjektet med ny finansiering.

5.7 Partnerskap for folkehelse

Det er avsatt midler til lavterskel fysisk aktivitet innenfor folkehelsearbeidet. Søkere kan ta kontakt med fylkeskommunen for informasjon.

5.8 Kommunale midler

Flere kommuner har egne midler som blir fordelt til forskjellige aktivitetstiltak og anlegg. Se kommunens hjemmeside for mer informasjon.

6.0 Veien videre

Denne planen er en overordnet regional plan, men er ikke forankret inn mot hver enkelt kommunes planstrategi. Denne planen må derfor også vedtas, som del 1 av en kommunal plan, i alle kommunestyre i Kongsvingerregionen hvor del 2 redegjør for planens kobling mot øvrige planer i kommunen, samt handlingsplan for idrett- og anleggsutvikling (dette kan også legges frem som et eget plandokument).

Del 2: Eidskog Kommune

7.0 Handlingsplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2021-2027

I 2016 utarbeidet en arbeidsgruppe engasjert av Regionrådet i Kongsvingerregionen, en regional temaplan for idrett og fysisk aktivitet i Kongsvingerregionen 2017-2027. Planen skulle inngå som del 1 i kommunale planer for idrett og fysisk aktivitet, mens hver enkelt kommune skulle utarbeide et siste kapittel (del to) som en egen handlingsplan. Da den regionale planen ble utarbeidet hadde Eidskog kommune en egen kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet med varighet fra 2009 til og med 2019. Denne kommunedelplanen for Eidskog er nå ikke gjeldende lenger. Den nye handlingsplanen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Eidskog gjelder perioden 2021-2027, som del 2 i den regionale planen.

Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv er en del av mange menneskers fritid, og for at disse interessene skal ivaretas kreves aktiv samfunnsplanlegging og prioritering gjennom kommunal forvaltning. Handlingsplanen skal være et styringsverktøy for å nå kommunens mål innenfor idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv og har et tredelt innhold:

1. Redegjørelse for situasjonen lokalt, begrepsavklaringer og prioritert satsingsområde.
2. Handlingsplan for ordinære anlegg og nærmiljøanlegg 2021-2027
3. Innmeldte planer, behov og ønsker på fremtidige anlegg fra lag og foreninger

Tidligere har planen vært gjeldende for ti år av gangen, men blir nå rullert inn med regional plan. Årlig foretas rullering av handlingsplanen for ordinære anlegg og nærmiljøanlegg i forhold til utviklingen ved de aktuelle tiltak og prosjekter. Dette kan omhandle endringer i prioriteringer og en slik rullering skal gjennomføres under medvirkning av aktuelle brukergrupper og ved politisk vedtak.

Ikke alle anlegg er nevnt i denne planen, men enkelte er tatt med for å danne et bilde av feltet idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Eidskog.

7.1 Status og bakgrunn for lokale prioriteringer

Nedenfor blir det gjort en redegjørelse for utviklingstrekk på parametere i Eidskog kommune som kan ha en betydning for handlingsplanen.

7.1.1 Befolkningsutvikling

I første kvartal 2020 var det i følge SSB 6106 personer bosatt i kommunen. Utviklingen av befolkningstallet i Eidskog har over tid vært nedadgående, noe som ser ut til å fortsette frem til 2040. Befolknings sammensetningen har også endret seg og vil endre seg med tiden fremover. Det ser ut til å bli en nedgang i barn, ungdom og yngre voksne, mens det blir en økning i andelen personer over 67 år. Det blir derfor viktig å ikke ensidig fokusere på tiltak som retter seg mot barn og unge, men også berøre perspektiver som kan omfatte den eldre delen av befolkningen. Idretten og arenaer for fysisk aktivitet kan også være en viktig bidragsyter i integreringen og inkluderingen av personer fra etniske minoriteter og andre nyinnflyttede til kommunen.

7.1.2 Barn og ungdom

Folkehelseinstituttet utarbeider årlig en lokal folkehelseprofil for kommunene, som beskriver utvalgte indikatorer for folkehelsen. Profilen for 2020 viser at det i Eidskog bor en større andel husholdninger med lavinntekt og personer som trenger stønad til livsopphold sammenlignet med fylket og landet for øvrig.

Ungdataundersøkelsen i Eidskog gir spesifikk informasjon om hvordan ungdommene i kommunen på 8.- 10. trinn opplever definerte områder i egen hverdag og nærmiljø. Om lag 64 % av ungdommene svarer at de er «veldig fornøyd» eller «litt fornøyd» med nærmiljøet i Eidskog. Dette er noe under nasjonale tall, hvor 68 % oppgir det samme. Allikevel har trenden i Eidskog vært god siden 2015, hvor andelen var på kun 58 %. Undersøkelsen viser også at 49 % oppgir at de opplever tilbudet av idrettsanlegg som «svært bra» eller «nokså bra». Andelen ungdommer som er med i en fritidsorganisasjon er lavere i Eidskog (55 %) sammenlignet med resten av Norge (65 %).

Ungdataundersøkelsen tar også for seg hvor mange som trener på fritida. Andelen ungdommer som trener minst en gang i uken er i Eidskog 77 %, noe som er litt mindre enn

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

nasjonale tall (83 %). Treningsnivået til ungdommene har ikke forandret seg stort siden 1990, men det har vært en økning i mengden stillesittende tid. Skjermtid har blitt en stor del av hverdagen til barn og unge, og i Eidskog bruker 77 % av ungdommene utenom skoletid mer enn tre timer på skjermtid om dagen. Dette er en større andel enn nasjonale tall (62 %). Samtidig finnes en tendens til endring i type aktivitet, hvor flere melder seg ut av idrettslag og starter med egenorganisert aktivitet. En nasjonal kartlegging (ungKan3 - NIH 2019) viser at ca. 90,5 % av 6-åringene innfrir Helsedirektoratets anbefalinger om 60 minutter med moderat/hard aktivitet hver dag. Denne andelen synker til 72,5 % hos 9-åringene, og ved fylte 15 år er det under halvparten (45,5 %) som innfrir anbefalingen om daglig aktivitetsnivå.

Den høyere andelen husholdninger med lavinntekt og sosial stønad til livsopphold kan ha en betydning for deltakelse i idretten og andre fritidsorganisasjoner. Viktigheten av å utjevne sosiale forskjeller for å skape større muligheter til deltakelse bør være en viktig prioritering i tiden fremover. Kommunale tiltak som understøtter prioriteringen viser seg blant annet gjennom tildeling av kulturmidler og kontingent-kassen (punkt 7.4). Utlånsentralen BUA er også et viktig bidrag i dette arbeidet, og gir barn, unge og voksne muligheten til å låne utstyr og teste ut nye aktiviteter. BUA har også blitt en sosial møteplass for en del barn og unge etter skoletid.

7.1.3 Aktivitetsmønsteret i den voksne befolkningen

En undersøkelse fra Helsedirektoratet (2017) beskriver utviklingen i aktivitetsmønsteret blant voksne fra 1985-2015. I perioden har egenorganisert aktivitet og aktivitet i private treningstilbud økt, mens andelen aktive i idrettslag har sunket. De store aktivitetskategoriene er nå fotturer i skog og mark, skiturer i skog og fjell, styrketrening, sykling til jobb og på tur, fotturer på fjell og vidde, jogging i mosjonshensikt, langrenn og sykling som trening. Dette er aktiviteter som i stor grad kan gjøres egenorganisert og med beskjeden tilrettelegging i form av anlegg. Kjennskap til utviklingen i aktivitetsmønsteret i den voksne befolkningen kan være nyttig å ha med seg i planleggingen av idretts-, friluftslivs- og nærmiljøanlegg. Kanskje har annerledsåret 2020 med Covid-19 pandemien også endret befolkningens syn på viktigheten av den egenorganiserte aktiviteten i nærmiljøet og friluftslivets betydning.

7.1.4 Friluftsliv

I stortingsmelding nr.18 (2015/2016) defineres friluftsliv som: «*Opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse*». I begrepet naturopplevelse inngår opplevelser av kulturminner i natur, i tillegg til å forstå og erfare historien tilhørende et landskap. Samspillet mellom natur- og kulturminnekvaliteten i et område regnes for å være en avgjørende faktor som danner grunnlaget for opplevelsen friluftslivet bygger på – og i sin tur virkningen mot helse. Tidligere var fysisk aktivitet det viktigste elementet i friluftslivet, men i senere tid har opplevelsesaspektet blitt tillagt et større fokus, og i dag beskrives kjernen i friluftslivet som en kombinasjon av fysisk aktivitet og naturopplevelse.

Nærmiljøundersøkelsen fra Hedmark fylkeskommune (2019) avdekker at hele 95 % av Eidskogs befolkning har tilgang til turterreng innen 500 meter fra boligen. Samme undersøkelse beskriver at den viktigste årsaken for trivsel i Eidskog handler om å ha tilgang til natur- og friluftsområder. Dermed kan mye tyde på at for Eidskogs befolkning er tilgang og bruk av natur avgjørende for deltagelse, aktivitet, trivsel og livskvalitet.

For mange brukergrupper er det viktig med tilrettelegging for bruk av naturen. Dette kan blant annet handle om økt informasjon, skilting, belysning, rydding og rehabilitering av stier, tilgjengelige gapahuker, åpne koier for overnatting, ivaretagelse av kulturminner og historiske landskap, oppkjøring av skiløyper, muligheter for jakt og fiske eller gjennom organiserte friluftsliv-opplevelser.

Gjennom nærmiljøundersøkelsen fra 2019 ble det avdekket at rovdyr var en av de viktigste årsaker til at folk ikke føler seg trygge i Eidskog. Det vil derfor være avgjørende å fokusere på tiltak som kan bidra til å opprettholde bruk og deltagelse innenfor de naturbaserte aktiviteter på tross av utrygghet for rovdyr. Det bør derfor være et mål at Eidskogs befolkning i størst mulig grad kan oppleve trygghet ved utøvelse av friluftsliv.

7.2 Frivilligheten i Eidskog

Eidskog kommune har et rikt idretts- og friluftsliv, og kjennetegnes av et høyt antall lag og foreninger. I kommunens registrering finnes hele 75 frivillige lag og foreninger som legger ned en stor innsats som skaper verdifulle opplevelser og et rikt nærmiljø. Samhandling

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

mellom kommunen og frivilligheten er avgjørende for å nå de ulike målene i de prioriterte satsningsområdene beskrevet i punkt 7.7. Samtidig er det avgjørende for at frivilligheten i ennå større grad skal kunne drifte og utvikle sine aktiviteter. Samhandlingen forutsetter i første omgang at kommunen gjør seg kjent med de ulike lag og foreninger og deres arbeid, blant annet for å kunne bistå med informasjon om ulike lokale og nasjonale støtteordninger. Videre bør kommunen bistå frivilligheten praktisk ved gjennomføring og oppfølging av eventuelle søknadsprosesser for å kunne øke økonomiske bidrag til frivilligheten. Allikevel bør kommunen også prioritere økonomisk bistand fra egen kasse, blant annet ved å sette av en større andel av kulturmidler som vil komme lag og foreninger til gode. En annen viktig del av samhandlingen er synliggjøring av frivillige lag og foreninger, som kan være en viktig del av rekrutteringen av nye medlemmer.

Oppdatert liste over lag og foreninger finnes på kommunens hjemmeside.

7.3 Begrepsavklaringer

Fysisk aktivitet: enhver bevegelse du gjør med kroppen som resulterer i en vesentlig økning av energiforbruket utover hvilenivå. Begrepet dekker for eksempel idrett, mosjon, friluftsliv, lek, trening, trim, kroppsøving og hverdagslig aktivitet.

Idrett: forstås som aktivitet i form av konkurranser/trening i organisert idrett.

Organisert idrett: idrett i regi av idrettslag, idrettskrets eller særforbund tilhørende NIF.

Uorganisert idrett: idrett som drives av personer eller grupper som ikke er medlem av NIF, og som drives på egenhånd eller sammen med venner.

Mosjon: fysisk aktivitet hvor helse og velvære er primærhensikten med aktiviteten.

Friluftsliv: opphold og fysisk aktivitet i friluft med sikte på miljøforandring og naturopplevelser.

Ulike typer av anlegg

Flerbruksanlegg: anlegg egnet for ulike typer av idretter/aktiviteter, og benyttes av skoler, uorganiserte, idrettslag og foreninger.

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

Spesialanlegg: spesielt tilrettelagt for en type idrettsgren, og dekker behovet for denne type anlegg i hele kommunen. I hovedsak drives organisert idrett i et spesialanlegg.

Klassifisering i forbindelse med søknad om spillemidler:

Ordinære anlegg: anlegg for organisert og egenorganisert idrett og fysisk aktivitet. Dette er tilskuddsberettigede anlegg ofte knyttet til konkurranse/treningsvirksomhet for idrettsorganisasjoner. Tekniske krav til utforming har utgangspunkt i konkurransereglene til det enkelte særforbund. Tilskudd i form av spillemidler skal ikke være grunnlag for fortjenestebaserte eierformer, og det er et vilkår for å søke spillemidler at anlegget er beskrevet i kommunal plan for idrett og fysisk aktivitet. Ordinære anlegg innebefatter også friluftslivsanlegg. Eksempler på ordinære anlegg: fotballanlegg, friidrettsbane, tennisanlegg, etc.

Nærmiljøanlegg: utendørs anlegg eller område for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsakelig beliggende i tilknytning til bo- og /eller oppholdsområder. Området skal være allment tilgjengelig og beregnet for egenorganisert aktivitet, primært for barn og ungdom, men også for øvrig lokalbefolkning. I hovedregel skal nærmiljøanlegg være tilgjengelig for funksjonshemmede. Nærmiljøanlegg skal ikke dekke behov for anlegg til organisert idrett eller ordinære idrettskonkurranser. Ved samlokalisering skole/idrettsanlegg skal anlegget stå åpent etter skoletid. Eksempler: ballbinge, skileikanlegg, sykkelbane, tursti, klatrevegg, skateboardbane.

Kulturbygg: Innebefatter kulturhus, flerbrukslokaler eller spesiallokaler for kunst og kultur, som bibliotek, bygg for museum eller andre kulturverntiltak, scenekunstlokaler, konsertsal eller formidlingslokaler for billedkunst. Disse inngår i tilskuddsordningen til lokale kulturarenaer, som forvaltes av fylkeskommunen. Midlene kan benyttes til nybygg, ombygging og modernisering av kulturbygning, men ikke til vedlikehold eller drift.

7.4 Relevante tilskuddsmidler

- Kulturmidler

Kulturmidler innvilges som tilskudd til alle typer kultur- og idrettsaktiviteter som kan knyttes opp mot målene i kommuneplanen om folkehelse og levekår. Det kan også innvilges tilskudd

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

til ordinær drift av lag og foreninger, og starthjelp til nytt lag/forening. Det legges vekt på; tiltak rettet mot barn og unge, tiltak som er nyskapende og utviklende, antallet personer som får gleden av prosjektet/tiltaket og samarbeidsprosjekt mellom to eller flere lag.

- Kontingent- og utstyrskasse

Målsettingen med ordningen er å gi tilskudd til kontingenter og utstyr til foreninger/enkeltpersoner slik at barn og unge i målgruppen kan delta på fritidsaktiviteter i nærmiljøet. Det gis inntil kroner 2.000,- i tilskudd per person per år. Tilskuddene gis for ett år av gangen og er å regne som en engangsstøtte.

- Naturforvaltningstiltak

Tilskudd gis blant annet til lokale fiske- og vilttiltak, stimulering og motivering for friluftsliv, sikring av friluftsområder og konfliktdempende tiltak i forhold til rovdyr.

- Ulike lokale stipendordninger

Informasjon om disse finnes på kommunens hjemmeside

- Spillemidler

Staten har som mål å bidra til bygging og rehabilitering av infrastruktur, slik at flest mulig kan drive idrett og fysisk aktivitet. Det offentlige har imidlertid ikke ansvar for å etablere anlegg for alle typer særvidretter og ferdighetsnivå i alle lokale sammenhenger. Det er viktig og nødvendig at det foretas behovsvurderinger på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå.

- Momskompensasjon

Formålet med ordningen er å fremme frivillig aktivitet gjennom å kompensere for kostnader som frivillige organisasjoner har hatt til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester.

- Lokale aktivitetsmidler (LAM-midler)

Målet med tilskuddsordningen er å bidra til aktivitet og deltakelse i medlemsbaserte lag og foreninger som driver idrett og fysisk aktivitet for barn og ungdom. Ordningen skal

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

understøtte den frivillige innsatsen i lagene og bidra til å holde kostnadene ved deltakelse i idrett og fysisk aktivitet nede.

7.5 Idrettsrådet

Idrettsrådet skal være et bindeledd mellom idrettens lag og foreninger og kommunen.

Idrettsrådet har blant annet følgende oppgaver:

- Samordne, prioritere, fremme og følge opp lagenes interesser, ønsker og behov overfor kommunen og koordinere virksomheten lagene imellom
- Fordele treningstider i haller og gymsaler
- Fordele LAM-midler (Lokale aktivitetsmidler)
- Være bindeledd mellom idrettslagene og idrettskretsen og delta på idrettens vegne når kretsen arrangerer samlinger
- Delta ved innstilling og prioritering av spillemidler etter søknader fra lag og foreninger i kommunen

7.6 Andre relevante planer og prosjekter

- Kommuneplanens samfunnsdel (2014-2027)
- Kulturminneplan i Eidskog kommune (2018-2025)
- Kartlegging og verdsetting av friluftsområder i Eidskog 2019

Planer og prosjekter under arbeid:

- Kommuneplanens arealdel
- Folkehelseoversikten i Eidskog
- Eidskog 4.0: Sentrumsutvikling Skotterud
- Plan for friluftslivets ferdselsårer (interkommunalt samarbeid)

7.7 Prioriterte satsingsområder

Kommuneplanens samfunnsdel har som satsingsområde gode levekår, barn og unge, samt folkehelse. Under følger essensielle punkter vedrørende føringer fra kommuneplanens samfunnsdel og den regionale planen for idrett og fysisk aktivitet.

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

- Barn og unge som satsingsområde
- Utbygging, rehabilitering og vedlikehold av idretts- og nærmiljøanlegg der hvor folk bor eller oppholder seg, eksempelvis skoler eller tettsteder
- Attraktivt og mangfoldig aktivitetstilbud i den organiserte idretten, hvor alle finner mulighet for deltakelse, uavhengig av sosioøkonomisk status
- Legge til rette for forutsigbarhet i tilgjengeligheten til aktivitetstilbud
- Satsing på friluftsliv og nærmiljøanlegg, noe som kan være mindre kostbart og som treffer mange i Eidskog
- Bidra i et samarbeid med kommunene i Kongsvingerregionen om større idrettsanlegg
- Utforme bygninger og uteområder slik at de kan brukes av alle (universell utforming)

7.7.1 Mål og strategier

Overordnet mål

Eidskog kommune skal ha universelt utformede og varierte anlegg slik at kommunens innbyggere kan drive idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv - enten som organisert eller som egenorganisert aktivitet.

Strategier:

- Legge til rette for flest mulig brukergrupper når nye anlegg skal planlegges.
- Lokalisere anlegg etter en helhetsvurdering slik at aktiviteten blir på ønsket sted.
- Legge til rette for medvirkning for ulike brukergrupper ved planlegging og utvikling av nåværende og nye friluftsanlegg. Her gjelder det spesielt universell utforming samt å gjøre friluftsanlegg trygge, attraktive og tilgjengelige.
- Eidskog kommune forsterker kontakten til lag og foreninger samt bidrar med ulike form for kompetanse som kan fremme områdene idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv.

7.8 Dagens anleggssituasjon

Etter innspill fra lag og foreninger beskrives situasjonen som at det finnes mye bra på anleggssiden, men at det er viktig å ta vare på det vi allerede har og utvikle dette videre.

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

Samtidig uttrykkes det et behov for svømmehall og gymsal ved Eidskog ungdomsskole samt alternativer til Eidskoghallen. Ungdomsrådet i Eidskog nevnte også en aktivitetspark/lekepark på Skotterud som et fremtidig ønske, noe som kan være et samlingspunkt både for barn, unge og voksne.

I anleggskategori ordinære anlegg finnes blant annet:

- Eidskoghallen
- Fotballbaner (kunstgressbane på Magnor og flere gress- og grusbaner i Eidskog)
- Skøytebaner
- Travbane på Magnor
- Tennisbane
- Skyteanlegg
- Tilrettelagte badeplasser
- Motocrossbane
- Flere gymsaler/aktivitetssaler
- Flere orienteringskart
- Skianlegg med lysløype på Magnor
- Friidrettsanlegg
- Sykkelanlegg

Innen ordinære anlegg ligger også kategorien friluftslivsanlegg. Det finnes et stort antall stier/turstier i Eidskog som er godt tilrettelagt. Dette er blant annet Vekterveien, Rosa løype på Skotterud, Magnormoen turområde, Sootkanalen og Hornkjølberget turområde. I tillegg har Eidskog mange oppsatte gapahuker/lavvoer som ofte er knyttet til stier/løyper og som egner seg godt som et turmål. På vinterstid har Eidskog godt preparerte skiløyper på blant annet Magnor, Havmyrene (Tobøl), Åkroken, Skotterud og Vestmarka. Større turruter som Finnskogleden, Pilegrimsleden, Flyktningerute og Grensesømmen går også gjennom eller starter i Eidskog. I tilknytning til Grensesømmen har også Slettmoen overnattingshytte blitt oppført som første DNT-hytte i Eidskog.

I anleggskategori nærmiljøanlegg finnes blant annet:

- Ballbinge på Matrand, Skotterud skole, Magnor skole, Eidskog Montessoriskole og Tollefsbøl oppvekstsenter
- Skateanlegg ved Eidskog ungdomsskole
- Magnor ishockey- og skøyteanlegg

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

- I tillegg finnes balløkker og lekeplasser opparbeidet i tilknytning til boligfelt og skoler

Flerbrukshaller

I følge innspill både fra ungdomsrådet, idrettsrådet samt flere lag og foreninger oppleves et stort trykk på Eidskoghallen, spesielt vinterstid. Presset fører til en stor kamp om ønskede halltider, og det etterspørres alternative gymsaler/haller.

Jamfør sak K-035/19 avsettes kr 40 000 000,- i revidert investeringsbudsjett for økonomiplanperioden 2020-2023 til bygging av ny gymsal, rehabilitering av eksisterende garderobeanlegg og rehabilitering av eksisterende svømmehall ved Eidskog ungdomsskole. Dette anlegget vil være særlig viktig for barn og unge. Anlegget vil ligge sentralt og lett tilgjengelig, og kan være et komplimenterende anlegg til Eidskoghallen.

I samme forbindelsen nevnes aktivitetssal på Matrand og gymsal på Tollefsbøl skole som kan benyttes mer og avlaste blant annet presset på Eidskoghallen. Dette forutsetter at lokalene er egnet til formålet. Flerbukssalen på Magnor blir også benyttet en god del til aktiviteter på kveldstid.

Nyttige nettsider med oversikt over anlegg i Eidskog:

- På kommunens hjemmeside finnes oversikt over utvalgte turstier, skiløyper og sykkelanlegg
- UT.no kan gi deg informasjon, inspirasjon og planlegging av små og store turer. Her finnes også et fritidskart. Kan lastes ned som app
- Skisporet.no gir deg informasjon om skiløyper og indikerer når de prepareres. Kan lastes ned som app
- På anleggsregisteret.no finnes oppdatert oversikt over registrerte ordinære anlegg og nærmiljøanlegg

7.9 Kriterier for vurdering av nye anlegg

Følgende kriterier legges til grunn for vurdering av nye anlegg:

- Eksisterende anlegg og eksisterende aktivitet
- Utvidelse av eksisterende aktiviteter til nye grupper
- Spesielle behov for personer med nedsatt funksjonsevne
- Befolkningsutvikling i kommunen
- Kulturelle tradisjoner
- Ønsker om nye former for mosjon og fritidsinteresser
- Innmeldte behov fra lag og foreninger
- Spesielle behov i ulike aldersgrupper

Handlingsplan for ordinære anlegg og nærmiljøanlegg 2021-2027

I tabellen nedenfor vises oversikt over prosjekter med søknader på spillemidler. Denne endres årlig og dette skjer ved at prosjekter med innkomne søknader på spillemidler som blir politisk vedtatt rulleres inn i tabellen. Tabellen inneholder også en årlig prioritering.

Anleggskategori: Ordinære anlegg

Prosjekt	Forklaring	Utbygger/ ansvarlig	Oppstart	Kostnad (i 1000 kr)	Finansiering	Prioritet
Gymsal ved Eidskog ungdomsskole	Det planlegges å bygge ny flerbrukshall på 16x24 m i tilknytning til eksisterende svømmehall. Hallen skal i første omgang tilrettelegge for kroppsøving for elever i 8 til 10 trinn. Skal utformes i hht. lover og krav for universell utforming.	Eidskog kommune	2022	31 562, 500	Lån Spillemidler	1
Svømmehall ved Eidskog ungdomsskole	Rehabilitering og oppgradering av eksisterende svømmehall samt garderobedel.	Eidskog kommune	2022	28 125	Lån Spillemidler	2
Turopplegg langs den Wingerske kongeveg	Den historiske turen går gjennom Kongsvinger og Eidskog. Kan brukes som sykkel- eller gåtur. Oppsett av informasjonstavler og skilting underveis.	DNT Finnskogen og omegn	2021	255	Egne midler Dugnad Spillemidler	3

Anleggskategori: Nærmiljøanlegg

Prosjekt	Forklaring	Utbygger/ ansvarlig	Oppstart	Kostnad (i 1000 kr)	Finansiering	Prioritet
Lyssti i Brustadvika		Vestmarka Velforening	2022	815,217	Egenkapital Spillemidler Andre tilskudd	1

Oversiktstabell over innmeldte planer, ønsker og behov fra lag og foreninger

Tabellen nedenfor viser uprioriterte innmeldte planer, behov og ønsker for fremtidige anlegg fra lag og foreninger i Eidskog. Disse er det ennå ikke søkt tilskudd på eller vedtatt å gjennomføres.

Prosjekt	Forklaring	Innspill fra	Ønsket oppstart	Anslått kostnad (i 1000 kr)
Ny fyringskilde ved Matrand aktivitetshus	Etablere ny fyringskilde, hvor det vil benyttes berg-varme	Matrand velforening Matrand IL	2023	800
Rehabilitering Matrand aktivitetshus	Tilpasninger ved endrede forutsetninger ift. brukstilpasninger og leietakeres behov	Matrand velforening Matrand IL	2021	1000
Rehabilitering av tur- og sykkelstier, samt bevare historiske hendelser og plasser på Matrand	Utarbeide brukervennlig turkart, merking av tur- og sykkelstier som flettes sammen med vekterveien. Opplysningsskilt v/ nedlagte boplasser/historiske industriplasser. Utarbeide nettside for markedsføring som kobles mot kommunens nettside.	Matrand Grendelag	2021	200
Rehabilitering av ballbinge på Matrand	Utskifting av kunstgresset på ballbinge som ble satt opp i 2006. Gresset er slitt og må skiftes	Matrand idrettslag	2022	100
Oppsett av naturscene på Matrand	Til bruk v/Matrand Cup/ andre arrangement. Rasteplass tilknyttet vekterveien/ andre sammenhenger.	Matrand idrettslag	2022	600
Klubbhus med garderober på Matrand	Vil ha fristilling fra Aktivitetshus, hvor det på sikt kan være ønske om annen aktivitet inn i deler av huset.	Matrand idrettslag	2023	2000
Rehabilitering av anlegg på Matrand	Oppgraderinger av gressbaner, bygninger og uteplasser.	Matrand idrettslag	2021	500
Rehabilitering av sykkelanlegg på Matrand	Oppgraderinger av sykkelanlegg, merking og tilpasninger av sykkeltraseer.	Matrand idrettslag	2021	100
Rehabilitering av parken på Matrand	Oppgradering, herunder oppsett av paviljong.	Matrand velforening	2022	250
Skileikanlegg på Magnor	Vil bygge skileikanlegg i tilknytning til lysløypa ved Magnor skole.	Magnor UL langrennsgruppa	2021-2022	200-250
Rehabilitering av Vekterveien	Drift/vedlikehold/utvidelse av Vekterveien slik at den kobles på «Kongeveien» mot Kongsvinger. Ønske om å klarere ansvarsfordeling på Vekterveien.	Grendeutviklingslagene	Ikke kjent	Ikke kjent

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

Prosjekt	Forklaring	Innspill fra	Ønsket oppstart	Anslått kostnad (i 1000 kr)
Ballbinge ved Eidskog ungdomsskole	Ønske om å opprette en ballbinge som kan islegges på vinterstid.	Skotterud grendeutviklingslag	Ikke kjent	Ikke kjent
Rehabilitering tennisbane Skotterud	Ved mulighet for å redde tennisbanen i Hagebyen, ønskes denne rehabilitert.	Skotterud grendeutviklingslag	Ikke kjent	Ikke kjent
Rehabilitering av nasjonal sykkelrute nr.9 i Eidskog	Ønske om at Eidskog kommune og Statens vegvesen samarbeider om dette.	Vestmarka grendeutviklingslag	Ikke kjent	Ikke kjent
Rehabilitering av tennisbane Åbogen	Opprinnelig fin tennisbane med asfaltunderlag. Undergraving av vann har ødelagt banen.	Åbogen IL / Åbogen grendeutviklingslag	Ikke kjent	Ikke kjent
Tuftepark / lekepark Åbogen	Park som alle aldre kan benytte	Åbogen IL / Åbogen grendeutviklingslag	Ikke kjent	Ikke kjent
Skileikanlegg Åbogen	I det tidligere grustaket ved Åbogen bygdehus	Åbogen IL / Åbogen grendeutviklingslag	Ikke kjent	Ikke kjent
Rehabilitering av turstier på Åbogen	To mil turstier utbedres m/ info-tavler, merking, rydding, klopper.	Åbogen IL / Åbogen grendeutviklingslag	Ikke kjent	Ikke kjent
Innkjøp av snøscooter	Innkjøp/utbedring av 13 km løyper.	Åbogen IL / Åbogen grendeutviklingslag	Ikke kjent	Ikke kjent
Utbedring ishockeybane på Magnor	Ønsker utbedring av ishockeybanen ved ungdomslokalet på Magnor. Nytt dekke, nye vant og nye mål m/nett.	Magnor ungdomslag	Ikke kjent	Ikke kjent
Utbedring av sykkelbane på Magnor	Ønsker å oppgradere sykkelbane ved ungdomslokalet på Magnor. Med blant annet lys.	Magnor ungdomslag	Ikke kjent	Ikke kjent
Utbedring av tennisbaner på Magnor	To stk tennisbaner ved idrettsplassen på Magnor som ønskes å utbedres med automatisk vanningsanlegg og påfyll rød spesialgrus.	Magnor ungdomslag	Ikke kjent	Ikke kjent
Skihytte på Leirsjøhytta på Magnor	Ønsker utbedring av utearealer rundt hytta. Planering, rydding rundt og ned til sjøen, innkjøp krakker og lage til parkeringsplass.	Magnor ungdomslag	Ikke kjent	Ikke kjent
Vedlikehold fotballbane og idrettsplassen Magnor	Generelt vedlikehold fotballbane og idrettsplassen på Magnor. Utbedringer av parkeringsplass i forbindelse med fotballbane og travbanen Magnor.	Magnor ungdomslag	Ikke kjent	Ikke kjent
Innendørs skytebane for Bueklubben	Sett seg ut de tomme klasserommene på Tollefsbøl skole og restaurere disse til en skytebane for klubben.	Eidskog bueskytterklubb	Ikke kjent	Ikke kjent

Arbeidsgruppe med Handlingsplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv i Eidskog har bestått av:

Petter Linstad, Frisklivsveileder og rådgiver kulturavdelingen

Hilde Mæhlum, kulturrådgiver kulturavdelingen

Idrettsrådet v/Morten Brænd

Ungdomsrådet v/Anita Olsson og elevrepresentanter

Kildehenvisninger del 2

Breivik, G. & Rafoss, K. (2017). *Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet*. www.helsedirektoratet.no, www.nih.no, www.uit.no Publikasjonsnummer: IS-0613. ISBN 978-82-8081-493-7.

Folkehelseprofil 2020 Eidskog kommune. Utgiver: Folkehelseinstituttet.

Kantar (2019). Resultater for Eidskog kommune, nærmiljø og livskvalitet. Utgiver: Hedmark Fylkeskommune.

Kulturdepartementet 2018. Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet <https://www.regjeringen.no/contentassets/ffd88a23b7684233b749a45c72abfd6a/v-0732---bestemmelser-om-tilskudd-til-anlegg-for-idrett-og-fysisk-aktivitet---2018.pdf>

Loteri og stiftelsestilsynet 2020. <https://lottstift.no/nb/tilskuddsordninger/om-momskompensasjon-generell-ordning/>

Miljødepartementet. (2015-2016). *Meld.St.18 Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet*. Regjeringen.no.

Kommunedelplan: Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2009-2019 i Eidskog https://www.eidskog.kommune.no/_f/p1/i5a9d1c85-89a7-4e54-84d7-0c540cee3ac7/idrett_og_friluftslivplan.pdf

Regional plan for idrett- og fysisk aktivitet 2017 – 2027

Steene-Johannessen, J., Anderssen, S. A., Bratteteig, M., Dalhaug, E. M., Andersen, I. D., Andersen, O. K., ... & Dalene, K. E. (2019). *Nasjonalt overvåkingssystem for fysisk aktivitet og fysisk form. Kartlegging av fysisk aktivitet, sedat tid og fysisk form blant barn og unge 2018 (ungKan3)*. Norges Idrettshøgskole

Ungdata Eidskog Kommune. *Resultater fra ungdataundersøkelsen i Eidskog kommune 2020*.